

Стан використання систем відеоконференцзв'язку при здійсненні правосуддя Жидачівським районним судом Львівської області за I півріччя 2014 року

15 серпня 2012 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо участі у судовому засіданні в режимі відео конференції», прийнятий Верховною радою України 04 липня 2012 року.

Даним законом вносяться доповнення до Господарського та Цивільного процесуальних кодексів та Кодексу адміністративного судочинства згідно з якими суд за власною ініціативою або за клопотанням сторони, іншого учасника адміністративного процесу може постановити ухвалу про їх участь у судовому засіданні у режимі відеоконференції. У клопотанні про участь у судовому засіданні у режимі відеоконференції в обов'язковому порядку визначається суд, в якому необхідно забезпечити її проведення.

Основною технічною вимогою до проведення відеоконференції є забезпечення належної якості зображення і звуку. Так, учасникам процесу повинна бути забезпечена можливість чути та бачити хід судового засідання, ставити питання і отримувати відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені відповідним процесуальним кодексом. При цьому хід і результати процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції, фіксуються судом, який розглядає справу, за допомогою технічних засобів відеозапису.

Безпосередньо процес організації проведення судового засідання у формі відео конференції покладається одночасно на два суди: той, що розглядає судовий спір та суд за територіальністю місцезнаходження учасника судового процесу, що обрав такий вид участі у засіданні.

Зокрема за умовами процесуальних кодексів, до яких внесено зміни та ч. 5 ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» учасникам судового процесу на підставі рішення суду забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні у режимі відеоконференції у порядку, встановленому процесуальним законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення щодо відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення.

Тобто на практиці сторона у справі (чи, наприклад, судовий експерт) має направити до суду, що розглядає спір відповідне клопотання про проведення засідання у формі відео конференції наприклад у зв'язку з неможливістю вибуття у відрядження чи за станом здоров'я, тощо. Суддя розглядає таке клопотання, задовольняє його та виносить ухвалу, копію якої направляє до суду, який наприклад визначений стороною для проведення відеоконференції.

На підставі даної ухвали особа, що заявила подібне клопотання звертається до визначеного суду, їй надається право та можливість використання відповідних технічних пристроїв з метою участі у судовому засіданні.

Порядок встановлення особи, що приймає участь у судовому засіданні шляхом відео конференції так, наприклад у цивільному судочинстві за умовами положень п. 2 ч. 1 ст. 48 ЦПК України секретар судового засідання перевіряє наявність та з'ясовує причини відсутності осіб, яких було викликано до суду, і доповідає про це головуючому. Слід не виключати суто технічний фактор: будь-яке обладнання може вийти з ладу, а навантаження на нього може виходити за передбачені межі. Так, всі практикуючі судові правники знають, що навантаження на окремі суди може різнитися.

Можуть виникнути і такі ситуації, коли обладнання може вимкнутися посеред засідання. А за чинним законодавством, в разі, якщо позивач залишає судові засідання, суд може залишити його позовну заяву без розгляду. Але, безперечно, у разі наявності такої судової послуги і її належної якості, вона суттєво спростить проведення судових

справ. По-перше слід згадати банальну неможливість прибути у судові засідання в літній період у відрядження до «курортних» напрямів або ж навпаки до районних/міськрайонних судів у регіони, віддалені від автомагістралей чи обласних центрів. Можливість виступати у судовому засіданні шляхом відео конференції як зменшить витрати на відрядження, так і надасть гарантії участі у розгляді справи.

Звичайно ж така послуга буде вкрай корисною особам з вадами здоров'я та позивачам у справах про захист прав споживачів. Перші просто фізично може не мати можливість користуватися послугами транспорту на великі відстані, другі ж не будуть змушені при пред'явленні позову до виробника товару витратити на проїзд суми, що перевищуватимуть вартість такого товару у разі.

Однією з найбільших проблем, з якою довелося стикнутися, було порушення місцевими судами розумних строків розгляду кримінальних проваджень і цивільних справ. Особливо це характерно для кримінальних проваджень відносно осіб, щодо яких застосовано такий запобіжний захід, як узяття під варту.

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує кожному судовий розгляд упродовж розумного строку. Водночас аналіз рішень Європейського суду з прав людини, постановлених проти України, свідчить, що найчастіше до цієї міжнародної установи наші громадяни звертаються саме через судову тяганину.

Звісно, одних лише нагадувань колегам про недопущення тяганини й навіть особистого контролю за дотриманням процесуальних строків та якістю розгляду справ було б недостатньо. Тому, важливим фактором розв'язання цієї проблеми стало запровадження системи відеоконференцзв'язку.

Зокрема, на виконання доручення Президента від 27.04.2012 щодо обладнання приміщень органів досудового слідства, установ попереднього ув'язнення, установ виконання покарань та залів судових засідань технічними засобами для участі осіб у здійсненні слідчих чи інших процесуальних дій шляхом проведення відеоконференції з 2013 року почалося поетапне облаштування судів регіону системами відеоконференцзв'язку. Нові технології гарантують належні фіксування, зберігання, копіювання й використання інформації, яка відображає процес відеоконференції. Усі встановлені в судах області системи забезпечують належну якість зображення та звуку під час дистанційного провадження.

За I півріччя 2014 року Жидачівським районним судом Львівської області проведено 7 відеоконференцій. В такому режимі проводяться не лише судові засідання, а й окремі процесуальні дії. Наприклад, якщо необхідно провести допит або впізнання. При цьому застосування відеоконференцзв'язку зумовлене не тільки неможливістю особи прибути на місце проведення такої дії особисто. Часто це викликано необхідністю гарантувати безпеку учасників процесу, а також анонімність особи, особливо якщо йдеться про допит неповнолітнього свідка чи потерпілого.

Найголовнішим позитивом упровадження системи відеоконференцзв'язку є суттєве скорочення строків розгляду кримінальних проваджень та цивільних справ. Тож режим відеоконференції дозволяє суттєво зменшити витрати сторін на прибуття в судові засідання з віддалених населених пунктів. Особливо якщо необхідно забезпечити участь у розгляді справи осіб, які через поважні причини не можуть безпосередньо бути присутніми на процесі.

Засідання в режимі відеоконференцзв'язку з віддаленою присутністю учасників відбувається так само, як і в звичайному процесі. У жодному разі не відбувається будь-якого спрощення процесу, дотримуються всі вимоги закону та сповна забезпечуються процесуальні права громадян. Крім того, здійснюється відеозапис засідання. А це матиме суттєве значення в разі перегляду рішення вищою інстанцією. Адже лише відеозапис може в повній мірі відобразити події, зафіксувати поведінку та реакції учасників процесу.

Жодних скарг та зауважень від учасників відеоконференцій не надходило, робота із системою не потребує спеціальних умінь, якість зображення, звуку та зв'язку — оптимальна.

Судова статистика свідчить, що кількість справ і матеріалів кримінального провадження, які перебували на розгляді в суді зменшилась. Такі показники та позитивна динаміка скорочення порушень процесуальних строків дають підстави розраховувати на те, що проблема з дотриманням розумних строків у суді буде вирішена найближчим часом.

До того ж, у кримінальному судочинстві застосування таких технологій дає змогу підвищити рівень безпеки судової діяльності. Зокрема, за допомогою зміни зовнішності й голосу захистити особу, яка дає показання, таким чином, аби її неможливо було впізнати, заощадження коштів на транспортування в судові засідання осіб, які тримаються під вартою, що побіжно знижує ймовірність втечі. Не варто нехтувати й ризиком поширення захворювань, на які страждають особи, котрих тримають під вартою. І в результаті отримуємо значне скорочення проміжку часу від скоєння злочину до призначення винній особі покарання.

Позитивним фактором запровадження системи відеоконференцзв'язку є й можливість її використання для дистанційного спілкування між судами різних інстанцій, Державною судовою адміністрацією та іншими державними органами. За допомогою інтерактивного інструменту відеоконференції можна за участю широкого кола осіб проводити наради, семінари та інші навчально-інформативні заходи. І переваги такого спілкування — очевидні.

Проведення судових засідань в режимі відеоконференції є заходом, який забезпечує оперативність судового провадження, а також безпеку осіб, які беруть участь у провадженні, сприяє виконанню судом загальних засад кримінального і цивільного провадження, підвищує авторитет суду в цілому.

**Головний спеціаліст з ІТ
Жидачівського районного суду**

Н.В.Михайлець

Консультант суду

С.М.Прокопів